

Aurelija Mykolaitytė

VARIACIJOS BITĖS TEMA

Pjesė mokykliniam teatrui

PROLOGAS

PROFESORIAUS BALSAS Esti trejopa tiesa. Metafizinė – mes esam daugiau nei fizinės būtybės, mums reikia dangaus. Socialinė – esam susiję vienas su kitu, atsakingi vienas už kitą. Ir asmeninė – mano paties tiesa, ką renkuosi, kuo gyvenu. Kas žmogui svarbiausia?

BITĖS BALSAS Bitės tiesa. Ji visa geba sujungti.

PROFESORIAUS BALSAS Kaip? Juk bitė – paprasčiausias vabzdys, daug žemesnė būtybė už žmogų. Dirba tik tai, kas jos prigimty užkoduota.

BITĖS BALSAS Bitė – ne šiaip vabzdys. Ar atsimenat Velyknakčio giesmę – padėką darbščiosioms bitelėms?

PROFESORIAUS BALSAS O kam bus dėkojama, kai bitės išnyks? Juk jos jau ant išnykimo ribos. Prisirinkusios užteršto nektaro net negeba grįžti į avilius, krinta ir nugaišta.

BITĖS BALSAS Nenugaišta. Miršta. Kaip žmonės. Be jų vargiai ar mes išgyventume. Bitės tiesa paprasta: esam visi susiję, neišardomais ryšiais. Dangus ir žemė, dvasinis ir fizinis pasauliai.

PROFESORIAUS BALSAS O kur tada žmogaus laisvė, jei esame taip suvaržyti? Kaip bitės avilyje.

BITĖS BALSAS Laisvi išskristi iš avilio ir vėl sugrįžti, laisvi pajusti skrydžio džiaugsmą ir darbą. Kaip dovaną kitiems. Artimiems ir tolimiems. Juk tikras medus išlaiko tūkstančius metų. Negenda.

I SCENA. POPIETĖ SODE.

BROLIS Niekaip nesuprantu, kur užtruko maniškė. Sakė greit grįšianti, jau ir kava atauš.

SESUO Tuo grįš, kur dėsiai? Užtruko, ir tiek.

Abu tyliai mėgaujasi kava.

SESUO Kaip manai, brole, toliau tvarkytis? Žmonės nerimsta, skundžiasi, sako per mažai moki. Anądien buvau sutikęs vieną taviškių. Šeimos jau neišlaiko. Nuoma daug atsieina. O dar maistas.

BROLIS Tikras kumetynas. Daugiau bėdos nei naudos. Svetimi geriau dirbtų. Čia rūpiniesi, rūpiniesi, o tik skūstis bemoka.

SESUO Kaip pažiūrėsi. Nemoka gyventi, tai tiesa. Nemoka tvarkytis. Neturi kartais net noro, stengiasi tik vienas kitas. Bet tai irgi žmonės!

BROLIS Ai, ką čia kalbėt! Kiekvienas sukasi kaip išmano.

Matyti, kaip per sodą artėja brolienė.

BROLIENĖ Ką čia judu rimtai aptariat? Minos – kaip per politinius debatus. Leisit prisijungti?

BROLIS Kur taip užtrukai, saulut? Kava ataušo, gal atnešti karštos?

BROLIENĖ Ačiū, ačiū.

Abu meiliai pažvelgia vienas į kitą.

SESUO Kalbamės apie brolio verslą. Ne visi patenkinti.

BROLIENĖ Ak, visada bus kritikuojančių. Bet va, ką šviežiai sužinojau: viena darbininkių pabėgo. Atsimenat tokią Magdę? Visus darbus dirbo, bet ką galėjo pavaduoti.

BROLIS Kur čia neatsiminsi, tai ką, pabėgo?! Net nepranešus?

BROLIENĖ Taip, pasirodo, buvo susidėjusi su mūsų ūkvedžiu, – tas prisimeilino ir paliko. O ji – jau su pilvu. Tik ilgai slėpėsi. Kone iki gimdymo. Dabar paliko vaikelį ir išdūmė.

SESUO Gal reikėtų pakalbėt su ūkvedžiu?

BROLIS Tuščia kalbos. Vyro teisė. Pasiima, ko prigimtis reikalauja. Pati kalta.

SESUO Bet vyras juk irgi atsakingas. Neturi būti taip, kad užtaisė vaiką ir paliko, reiktų kažkaip padėti.

BROLIS Prispausi ūkvedį, tas iš darbo pabėgs. Kur kitą tokį gausi? Netektume dviejų gerų darbininkų. Kam to reikia?

BROLIENĖ Gerai sakai, kam mums prisidaryti tos bėdos, ir taip rūpesčiai.

SESUO Tai gal kokią pašalpa? Magdės šeimynykščiai juk vos ne vos verčiasi. Ar sugebės dar vieną burną išlaikyti?

BROLIS Tegu žinosi. Jei norės, paprašys. Pagaliau valstybė duos. Bet gavę vėl tuoj pat išleis. Blizgučiams.

SESUO Žinau, bet vis tiek skauda širdį.

BROLIS Suprantu tave. Bet tu, sesut, kitaip matai pasaulį. Esi viena, netekėjusi, gali sau į valias moralizuoti. O man žmona, šeima. Juk žinai, maniškė... Ir aš laukiu, ruošiu kraitį. Kas man toji Magdė? Ne ji, tai kita atsiras į jos vietą. Bus dar tokių darbininkių.

SESUO Matau to kūdikio akis: baugščias ir kartu ieškančias. Kodėl mes visi taip skiriamės?

BROLIS Tokia jau tvarka, ir nieko čia nepakeisi.

SESUO Ar tikrai nieko?

Visi nutyla. Neramiai ima siurbčioti kavą.

BROLIENĖ Oi, būčiau visai užmiršusi: dėl mūsų visų iškepiu pyragą. Bėgu!

BROLIS Aš su tavim!!!

II SCENA. MIESTO AIKŠTĖ.

ARTISTAS Dėmesio dėmesio!!! Ypatingas cirko numeris. Beždžionėlė, kuri šypsosi.

PUBLIKA Argi gyvūnai šypsosi?

ARTISTAS Reikia tik juos išdresiruoti, ir jie šypsosis. Kaip Mona Liza.

PUBLIKA Nieko sau. Bet mums tai ji tikrai nesišypso. Nepanašu.

ARTISTAS Panašu nepanašu. Kaip pažiūrėsi.

PUBLIKA Ką dar ji geba daryti?

ARTISTAS Ji šypsosi net tada, kai niekas nesišypso.

PUBLIKA Ė, čia menkas triukas. Kiekvienas tai gali. Kuo tavo beždžionėlė ypatinga?

ARTISTAS Ji moka valdyti savo prigimtį. Alkana, o neės. Lauks, kol pats duosiu. Nagi, duokšėkit kad ir obuolį, pamatysit.

PUBLIKA Bet obuolį tik parodėt ir paslėpėt. Ilgiau palaikykit, tada žiūrėsime.

ARTISTAS Nagi, žiūrėkit. Paduodu obuolį, o ji ima triaukšti morką. Sveikiau, kaip pasakytų garsus daktaras.

PUBLIKA Ė, čia tik rankų triukas. Obuolį paslėpėt, morką atkišot. Dresūra. Kiekvienas tai gali. Kas dar? Ar jau pasirodymas baigtas?

ARTISTAS Liko ypatingiausias numeris.

PUBLIKA Parodyk, parodyk, laukiam.

ARTISTAS Žiūrėkit, paleidžiu. Laisvė, gali bėgti kur nori.

PUBLIKA Bėga, bėga...

ARTISTAS ...ir vėl sugrįžta. Prie savo morkos.

PUBLIKA Dresūra. Kiekvienas tai gali. Negi jau viskas?

ARTISTAS Šįkart pasirodymas visas. Bet dresūra dar nesibaigė. Laukite naujų numerių!

PUBLIKA Fui, nieko įdomaus, einam kur nors kitur. Žiūrėkit, va ten jau kažką įdomiau rodo!

Publika pasitraukia ten, kur girdėti šūksmai „Dėmesio, dėmesio!!!“

EPILOGAS

VAIKO BALSAS Kodėl bitės dūzgia? Ką jos mums nori pasakyti?

BITĖS BALSAS Jos šnabžda savo tiesą.

VAIKO BALSAS Kokią?

BITĖS BALSAS Kad tu užaugsi didelis didelis. Sveikas ir stiprus. Kad mylėsi bites.

VAIKO BALSAS Ar bites galima mylėti?

BITĖS BALSAS Dar ir kaip galima!

VAIKO BALSAS O tai kaip mylėti bites? Jos juk tokios mažos, veik nepastebimos, be to, labai skaudžiai kanda.

BITĖS BALSAS Bitės kanda tik tuos, kurie jas puola. Galbūt taip keršija už žmogų ir visa, kas gyva žemėje?

VAIKO BALSAS Bitės dūzgia, lipdo vaško korius ir neša medų. Tai tik toks jų gyvenimas?

BITĖS BALSAS Tai mūsų visų gyvenimas. Po šia saule. Po šiuo dangum. Bičių ir žmonių. Kylam dangop ir leidžiamės prie žemės, dangop ir prie žemės. O medumi mėgausis jau kiti. Gal net po tūkstančių metų. Ar tiki???

Tyloje ima dūgti bitės. Jų balsas švelnus ir melodingas. Kaip lopšinė.

2020 m.